

Rechtspraak

Maakt samen leven mogelijk

GRATIS
NEEM MEE

Nieuwe aanpak van huiselijk geweld

ADVOCAAT CARRIE JANSSEN:
'WE HEBBEN MANNELIJKE
RECHTERS NODIG'

**DE WERKDAG VAN
RICK KOOPMAN,
PARKETPOLITIE AMSTERDAM**

**HAVENRECHTER WILLEM
SPRENGER: 'WIJ ZIJN ALLEMAAL
BOOTJESMENSEN'**

Inhoud

‘Heeft Henk een beschermde rietgans neergehaald?’

> PAGINA 12

Redactioneel

In deze donkere dagen zoeken veel mensen hun familie op. Gezellig bij elkaar, lekker eten en cadeautjes. Maar dat warme samenzijn kan ook sluimerende irritaties tot een kookpunt brengen. Achter sommige voordeuren vallen zelfs rake klappen.

Huiselijk geweld is heel moeilijk te bestrijden, want wie opgroeit in een gezin waar conflicten met de vuist worden beslecht, doet dat vaak zelf ook weer. Wat kunnen rechters daar aan doen? In Rotterdam hebben ze een nieuwe aanpak bedacht. Lees op pagina 8 hoe dat in zijn werk gaat.

Rotterdam is ook de thuishaven van Carrie Jansen, bekend van haar ongezouten meningen op radio en tv. Zij gooide op haar 50ste het roer om en is advocaat geworden. In deze Rechtspraak vertelt ze hoe dat bevalt. Willem Sprenger van de maritieme kamer vaart juist een heel stabiele koers. Hij was als kind al dol op varen en is nu rechter in de maritieme kamer, voor haven- en scheepvaartzaken. Wat komt daar allemaal voorbij?

We liepen een dag mee met Rick Koopman van de Amsterdamse parketpolitie en doken in het voorstel om verdachten van ernstige misdrijven te dwingen naar de rechtszaal te komen. Rechters vinden dat een slecht plan, maar slachtoffers en nabestaanden juist niet. Hester Stam-de Both, die haar dochter verloor, legt op pagina 27 uit waarom.

Pauline van der Mije
hoofdredacteur

COLOFON Rechtspraak nummer 3, december 2018 (zesde jaargang). Rechtspraak is een uitgave van de Raad voor de rechtspraak. Het magazine wordt verzonden aan relaties van de Rechtspraak en is gratis op te halen bij de gerechten en het Juridisch Loket. De redactie is verantwoordelijk voor de inhoud. Aan de in Rechtspraak vermelde informatie kunnen geen rechten worden ontleend. Artikelen geven niet per se de mening van de Rechtspraak weer. Overname van artikelen is met bronvermelding toegestaan. **Hoofdredacteur:** Pauline van der Mije **Redactie:** Rien Aarts, Simone Alderliesten (beeldredactie), Florine Boeding, Patrick van der Mee **Aan dit nummer werkten mee:** Kees Beekmans, Martijn Delaere, Jackeliene Geeve, Aad Goudappel, Niels de Hoog, Arie Kievit, Bas Kijzers, Serge Lichtenberg, Richard Mooyman, Colette Mulder, Eric van Nieuwland **Contact met de redactie:** redactie@rechtspraak.nl **Redactie-adres:** Kneuterdijk 1, Den Haag **Postadres:** Postbus 90613, 2509 LP Den Haag **Abonnementen-administratie:** Adreswijziging of opzegging? Stuur de adresdrager naar het retouradres en geef hierop de verandering aan. Aanmelden voor een individueel abonnement kan via abonnement@rechtspraak.nl. Gemotiveerd meer exemplaren aanvragen is ook mogelijk. **Vormconcept en realisatie:** Gloedcommunicatie, Nijmegen **Druk:** Xerox/OBT, Den Haag

04

NIEUWS

Kort

06

INTUSSEN OP SOCIAL MEDIA

Verwarde zwerver knapt weer op

07

HUISELIJK GEWELD ANDERS AANGEPAKT

Rotterdamse rechters kennen het hele verhaal

11

DIE ZAAK VERGEET IK NOOIT

Waarom Pieter van Riemsdijk nog aan die fatale aanrijding denkt

14

COLUMN

De invloed van de media

15

BESTE RECHTSpraak

Antwoord op lezersvragen

16

IN BEELD

Een wand vol dossiers

18

BINNENKIJKEN

Advocaat Carrie Jansen

21

WABLIEF?

Wat doet een advocaat-generaal?

22

SERVICE

Appen voor ouders

23

PUZZEL

Woordzoeker

24

DE WERKDAG VAN

Rick Koopman van de parketpolitie

26

HOE ZIT DAT?

Verschijningsplicht voor verdachten

28

BIJZONDERE RECHTER

Willem Sprenger van de maritieme kamer

Kort

(FOTO: MARTIJN BEEKMAN)

Dierenmishandeling mogelijk strenger bestraft

Niet alleen mensen kunnen slachtoffer zijn in strafzaken, maar ook huis- en boerderijdieren. Minister Grapperhaus van Justitie en Veiligheid wil dierenverwaarlozing en -mishandeling strenger bestraffen, heeft hij in oktober aangekondigd.

In 2017 veroordeelden rechters 161 mensen voor het verwaarlozen van een dier. Daarnaast werden 86 verdachten van dierenmishandeling bestraft en 146 mensen voor andere dierendelicten, zoals ophitsing. Als het aan de minister ligt, kan de rechter aan dierenbeulen opleggen dat zij tot tien jaar geen dieren mogen houden. Hij wil dit houdverbod direct laten ingaan, ook als de verdachte in hoger beroep gaat. Zo'n houdverbod kan nu alleen onder bepaalde voorwaarden worden opgelegd.

Oorzaak zoeken

Strafrechter Elianne van Rens heeft vaker dierenzaken behandeld. 'Bij verwaarlozing kijk ik eerst hoe het nu met het dier gaat en hoe de verwaarlozing is ontstaan', zegt ze. 'Waarom heeft het dier niet de juiste aandacht gekregen? Dat kan zijn omdat het met de verdachte ook niet goed gaat en hij hulp nodig heeft.' 'Bij dierenmishandeling is voor mij de grote vraag of de verdachte het dier terug mag krijgen. Je wilt voorkomen dat het dan weer mishandeld wordt. Als ik daar geen zekerheid over heb, gaat het dier niet terug.'

De minister moet voor zijn plannen de wet aanpassen. Als er een wetsvoorstel ligt, zal de Rechtspraak daarover adviseren.

De Hoge Raad voor dummies

Als je het niet eens bent met een uitspraak van een rechter, kan je in hoger beroep bij het hof en daarna doorprocederen bij de Hoge Raad... of toch niet? Je kunt in cassatie gaan, maar wat houdt dat eigenlijk in?

De Hoge Raad is de hoogste rechter op het gebied van civiel-, straf- en belastingrecht en heeft een aparte taak: het bewaken van de rechtseenheid en rechtsontwikkeling. Hoe dat in zijn werk gaat, weten niet veel mensen. Daarom ligt binnenkort *De kleine Hoge Raad voor dummies* in de winkel. Daarin wordt haarfijn uitgelegd wat de Hoge Raad doet en wat niet, aan de hand van belangrijke arresten (uitspraken). Een korte geschiedenis van de Nederlandse rechtspraak, een visie op de rechtsstaat en een blik in de toekomst maken het boekje compleet.

Strafzaken in 2017

Enig idee hoeveel strafzaken rechters in een jaar behandelen? De cijfers over 2017 geven een aardig beeld. In dat jaar deed de rechter ruim 93.000 keer uitspraak in een strafzaak. Verreweg de meeste zaken gingen over diefstal en inbraak. In totaal legden rechters 7.141 jaar gevangenisstraf op.

7.141

jaar cel in 2017

93.145

Strafzaken

Verdachten

9 van de 10 is man

37.000

Celstraffen

23.000

Geldboetes

32.000

Taakstraffen

Top 5 misdrijven

Vernieling

3.610

Diefstal en inbraak

29.215

Mishandeling

11.690

Drugsmisdrijven

6.635

Rijden onder invloed

9.280

Rechter krijgt rol bij megaschikkingen

De rechter krijgt een rol bij megaschikkingen. De Tweede Kamer heeft tijdens de begrotingsbehandeling in november ingestemd met een motie daarover van D66 en de SP.

Elk jaar wordt een groot aantal rechtszaken buiten de rechter om afgedaan. Het Openbaar Ministerie treft dan een schikking met een wetsovertreder. Ook met grote bedrijven worden zogeheten megaschikkingen getroffen. Zij betalen grote bedragen en worden dan niet vervolgd, zonder dat de rechter die afspraken kan toetsen op juistheid. Zo betaalde ING afgelopen najaar 775 miljoen euro wegens nalatigheid bij het voorkomen van witwassen.

Openbaar

De Rechtspraak maakt al langer bezwaar tegen die transacties achter gesloten deuren. Als iemand verdacht wordt van een misdrijf, oordeelt de rechter of hij schuldig is en straf verdient. In het openbaar, zodat de samenleving kan zien welke reactie er volgt op strafbaar gedrag. Als de rechter buitenspel wordt gezet en er in beslotenheid schikkingen worden getroffen, is van transparantie geen sprake. Dat is schadelijk voor het vertrouwen in de rechtsstaat.

Op de Facebookpagina van de Rechtspraak (facebook.com/Rechtspraak) vind je nieuws, achtergronden en uitleg, maar ook posts over gekke en bijzondere dingen die in de rechtbanken gebeuren. En wekelijks een blogje van een rechter, griffier of bode.

 facebook.com/Rechtspraak

Verwarde mensen kunnen, desnoods tegen hun zin, met een machtiging van de rechter worden opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis. Lees wat de Limburgse rechter Frank Geisel meemaakte:

Lang hadden we naar hem gezocht en nu we hem eindelijk op een bankje aantreffen, wilde hij niet met ons praten. Woedend was hij. Dit was zijn plek en daar kreeg je hem met geen tien paarden vandaan. Meneer leed aan schizofrenie van het paranoïde type en had in de loop der jaren bijna alles verloren wat hem lief was. Sindsdien leefde hij als een echte bohémien, gehecht aan zijn vrijheid. Overdag trok hij de stad in en tegen de avond keerde hij terug naar zijn vaste stek op het erf van een boer, die hem af en toe wat eten toestopte. Een slaapzak op een gammele boerenkar diende als bed, een snelstromend riviertje met ijskoud regenwater uit de Ardennen was zijn badkamer. Dat ging lang goed, maar de laatste tijd kwamen verontrustende signalen binnen. Hij

liep schreeuwend door de stad, sterk vermagerd, en viel mensen lastig. Met de winter op komst vond de psychiater het beter dat hij werd opgenomen. De griffier en ik waren het snel met hem eens. Meneer werd, zwaar tegen zijn zin, opgenomen met een rechterlijke machtiging.

Een paar maanden later zagen we hem bij toeval terug, in datzelfde ziekenhuis. Jasje, dasje en de haren strak achterover gekamd. Een vleugje van de bohémien van weleer. We kregen een minzaam knikje als blijk van herkenning toen hij passeerde. We draaiden ons om, de griffier en ik, en zagen hem met zelfverzekerde tred via de draaideur zijn hervonden vrijheid tegemoet treden. Tevreden stelden we vast dat de gedwongen opname haar vruchten had afgeworpen.

Denk je erover om zelf ooit bij de Rechtspraak te gaan werken? Houd dan ons LinkedInaccount in de gaten (nl.linkedin.com/company/de-rechtspraak).

Ben je vooral geïnteresseerd in het laatste rechtspraaknieuws? Volg ons dan op Twitter (RechtspraakNL).

Wie liever eens in de week op de hoogte wordt gehouden, kan zich gratis abonneren op onze wekelijkse nieuwsbrief (nieuwsbriefrechtspraak.nl). Je ontvangt dan elke donderdag het belangrijkste rechtspraaknieuws en een overzicht van de rechterlijke uitspraken die die week zijn gepubliceerd in je mailbox.

'Het moet ergens stoppen'

Huiselijk geweld is een wijd-verbreed verschijnsel. Wat kan de rechter daaraan doen? Alleen een straf opleggen helpt niet. Daarom houden rechters in Rotterdam tegenwoordig combizittingen, waarbij meerdere problemen van een gezin tegelijk worden aangepakt. 'Het moet érgens stoppen', zegt rechter Monique Marseille.

TEKST: PAULINE VAN DER MIJE | ILLUSTRATIE: AAD GOUDAPPEL

Het is druk in de rechtszaal van Monique Marseille. 'Als u nou daar gaat zitten en u daar', wijst de rechter aan. Even later zit Sanne* links vooraan, met haar advocaat, medewerkers van de kinder- en de jeugdbescherming en iemand die de belangen van haar baby Molly behartigt. Rechts zit Ron met twee advocaten, achter hem zijn familie en vrienden. Er is veel te doen vandaag. Ron staat terecht voor een vechtpartij en voor het doorbreken van een contactverbod met Sanne. Zijn ouders en broer hebben meegedaan aan de vechtpartij en worden daar ook voor vervolgd. De kinderbescherming wil dat de rechter Molly onder toezicht stelt. En Ron wil dat de erkenning van zijn vaderschap wordt vernietigd. Rechter Marseille bespreekt de volgorde waarin ze dat allemaal gaat afhandelen. Ze begint met de strafzaak van Ron. Dan volgen – zonder publiek – de verzoeken omtrent Molly. Daarna gaat de strafzaak tegen Ron verder en ten slotte die tegen zijn ouders en zijn broer. 'Als iets onduidelijk is, zeg het dan', benadrukt ze. 'Het gaat mij erom goede uitspraken te doen.'

Met stip op 1

Normaal gesproken komen Ron en zijn familieleden voor bij de politierechter. De kinderrechter buigt zich een andere keer over het verzoek om Molly onder toezicht te stellen. En op weer een andere dag behandelt een familierechter de vernietiging van de erkenning. Want het gaat om verschillende soorten recht

(straf-, jeugd- en familierecht), met eigen regels en termijnen waarbinnen zaken afgehandeld moeten zijn. Het gevolg: elke rechter kent maar een stukje van het verhaal. Dat verkleint de kans dat er echt een oplossing komt. En de betrokkenen, die vaak toch al op gespannen voet staan, komen elkaar meerdere keren tegen in de rechtbank. 'Rotterdam staat met stip op de eerste plaats als het gaat om de hoeveelheid huiselijk geweld', vertelt rechter Marseille. 'Je kunt wel een straf opleggen, en dat doen we ook, maar wat je vooral wilt is dat het geweld stopt. Zeker als de relatie gewoon doorgaat. En als ze uit elkaar gaan, wil je ruzie over bijvoorbeeld een omgangsregeling voorkomen. Huiselijk geweld gaat over van generatie op generatie. Daders komen vaak uit gezinnen waar conflicten met de vuist werden opgelost. Hun kinderen doen dat later ook weer. Het moet érgens stoppen.'

Samenwerken

De rechtbank werkt daarom op proef een jaar lang samen met het Veiligheidshuis. Daarin hebben gemeenten, politie en justitie, de reclassering, Raad voor de Kinderbescherming en jeugdbeschermingsorganisaties hun krachten gebundeld. Het OM let nu extra op huiselijk geweldzaken en overlegt met andere instanties of er bij dat gezin ook een jeugd- of familiezaak speelt. 'In dat geval krijgt de rechtbank een seintje en bekijken wij of we die zaken tegelijk kunnen

HET OM IN ROTTERDAM ZIET
JAARLIJKS **BIJNA 1.700 HUISELIJK
GEWELD-ZAKEN** BINNENKOMEN.

DAARVAN WORDT **ZO'N 60
PROCENT VOOR DE RECHTER
GEBRACHT: MEER DAN 1.000 ZAKEN.**

PROBLEM SOLVING COURT

Rechter Marseille kwam op het idee voor de combizittingen tijdens een reis naar Amerika. 'Als kinderrechter kreeg ik veel zaken waarin huiselijk geweld een rol speelde', zegt ze. 'Tien jaar geleden hoorde ik dat New York een 'problem solving court' heeft voor huiselijk geweld. Oppericht door een officier van justitie die zelf uit een gewelddadig gezin komt. Ik ben er in de vakantie gaan kijken. Dat was indrukwekkend! Daar zit een rechter die straf- en familiezaken doet en mensen net zo lang laat terugkomen tot het geweld is gestopt, of de partners uit elkaar zijn. Er zaten maatschappelijk werkers in de zaal, kinderen kregen allemaal een eigen advocaat toegewezen, fantastisch!' Zo ver zal het in Rotterdam niet komen, denkt ze. 'Maar rechters kunnen wel veel meer streven naar het oplossen van problemen. Mensen in een gewelddadige relatie zitten vaak gevangen in een patroon, waarbij de een de ander uitdaagt en de ander niet in staat is om weg te lopen. En slachtoffers van huiselijk geweld vinden daarna vaak wéér een partner die zijn handen niet thuis kan houden. Dat zijn onbewuste processen, daar kan je zelf niet veel aan doen. Maar als wij mensen kunnen doorverwijzen naar goede hulpverlening, zal dat op termijn leiden tot minder huiselijk geweld.'

behandelen', zegt Marseille. 'Want als je als strafrechter meer weet van de situatie, kan je betere beslissingen nemen.' Voorlopig komen alleen politierechterzaken (waar maximaal een jaar celstraf op staat) in aanmerking voor deze aanpak. 'Moord en doodslag doen wij niet', zegt Marseille. 'Toch zijn de verwondingen soms behoorlijk pittig, en de problematiek ook. Laatst zat er een man voor me die zo boos was, dat zijn advocaten hem samen probeerden te kalmeren door ieder een arm beet te pakken.'

Gebroken oogkas

De vechtpartij waar Ron, zijn vader en zijn broer voor terechtstaan, heeft ene Marco een gebroken oogkas opgeleverd. Bovendien is Rons moeder op Sanne afgevlogen en heeft haar een flinke duw gegeven. Het lijkt voor de onwetende toeschouwers duidelijk hoe de kaarten liggen: Ron is gewelddadig en dat heeft hij van geen vreemde. Maar als rechter Marseille met hem doorneemt wat er die dag gebeurd is, verandert het beeld. De vechtpartij heeft een roerige voor geschiedenis. Het botert al een tijd niet tussen Ron en Sanne. Zij is bij Rons buurman Marco ingetrokken, die hem geregeld met vrienden opwacht en intimideert. Terwijl Sanne de hort opging, zorgde Ron voor Molly. Totdat dat niet meer kon en hij het kind terug zou geven aan haar moeder. Die ont-

moeting liep uit de hand. 'Ze liep mij uit te dagen: "Kom dan, kom op dan!" Ik werd kwaad en begon te schreeuwen', vertelt Ron. Eerst kwam Marco's broer op het kabaal af, daarna Rons familie. De rust keerde pas weer toen Marco's vader gewapend met een kapmes zijn zoon kwam ontzetten.

Te veel meegemaakt

Baby Molly was overal bij en liep krassen in haar gezicht op. 'Dat kind heeft al veel te veel meegemaakt', zegt de vertegenwoordigster van de kinderbescherming tegen de rechter. Eigenlijk zou zij Molly bij haar moeder willen weghalen, ware het niet dat Sanne nu met haar in een tehuis woont waar jonge moeders leren voor hun kind te zorgen. 'Er begint hechting te ontstaan, maar met Sannes weerbaarheid tegen slechte invloeden gaat het nog niet goed. Marco zoekt steeds contact.'

"Mensen in een gewelddadige relatie zitten vaak gevangen in een patroon"

Kinderrechter Monique Marseille

De rechter besluit Molly een jaar lang onder toezicht te stellen. 'Houd je aan alle afspraken en vlucht niet naar vrienden als het moeilijk wordt', bindt ze Sanne op het hart. 'Want dan zal ik niet aarzelen om Molly uit huis te plaatsen.' Ron is door alle strijd gaan twijfelen of hij wel de vader is. Een DNA-test via internet wees uit dat dat niet zo was. Daarom wil hij de erkenning laten vernietigen, ook al is hij dol op het kind. 'U heeft het er moeilijk mee?', vraagt Marseille. Ron schiet vol en knikt. 'Het is ook heel treurig', zegt de rechter. Zij heeft voor haar oordeel een Nederlands DNA-onderzoek nodig. Sanne en Ron zeggen hun medewerking toe. Op verzoek van Rons advocaat belooft rechter Marseille aan te dringen op spoed. Daarna zal ze meteen uitspraak doen. 'Als meneer wel de vader blijkt, moet er gauw een omgangsregeling komen.'

Alles op tafel

Door de vertrouwelijke sfeer tijdens het bespreken van relatieproblemen, kan de strafzaak daarna een ander karakter krijgen. Dat alles op tafel komt, maakt zelfs hardnekkig ontkennende verdachten toegeeflijker. 'Ze zijn ondanks die ontkenning soms toch bereid om een agressiecurcus te volgen. Het komt ook voor dat er al zoveel is opgelost, dat straf eigenlijk geen doel meer dient. Dan kunnen we kiezen voor een voorwaardelijke straf of schuldigverklaring zonder straf.' De rechter kijkt met een andere bril naar de combizaken. Marseille vertelt over een alcoholiste die ontkende dat ze een drankprobleem had. Als ze dronken was, sloeg ze haar dochter. 'Dat meisje was achttien; in wezen nog een kind, maar officieel volwassen. Geen zaak voor de kinderbescherming dus. Ik heb de moeder een verplichte alcoholbehandeling opgelegd. "Anders moet u naar gevangenis mevrouw, het is aan u." Dat ging ze doen. Normaal gesproken zou je als politierechter zo'n vrouw misschien een taakstraf geven. Door de combinatie van straf- en familierecht kijken we breder naar de situatie en komen we soms tot betere oplossingen.'

Uitbreiden

Vrijdag is huiselijk geweld-dag in de rechtbank. Het liefst behandelt de rechter dan allemaal combizaken, maar dat lukt niet altijd. Bijvoorbeeld omdat de afhandelingstermijnen te veel uiteenlopen, of een van de betrokkenen niet

'Laatst zat een man voor me die zo boos was, dat zijn advocaten ieder een arm beetpakten om hem te kalmeren.'

wil. 'Het is een proef, deelname is vrijwillig', zegt Marseille. 'We hebben nu een paar combizaken per week, maar we hopen op snelle uitbreiding. Onder meer door ook het veiligheidshuis in Dordrecht hierbij te betrekken.'

De rechters, juridisch medewerkers en officieren van justitie die meedoen, zijn enthousiast. Ze hebben de indruk dat mensen blij zijn met de nieuwe aanpak. Dat lijkt zeker op te gaan voor Ron en zijn familie. Zij hebben goed kunnen uitleggen hoe ze in de vechtpartij ontwikkeld zijn geraakt en hoe stom ze dat achteraf vinden. En ze kunnen een streep zetten onder de strubbelingen tussen Ron en Sanne. Met flinke taakstraffen op zak en het gevoel echt gehoord te zijn, verlaten ze de rechtbank. Even later steekt hun advocaat nog even haar neus om de deur en zegt: 'Wij zien af van hoger beroep hoor!' •

**De namen zijn gefingeerd.*

WIE HUISELIJK GEWELD MEE-
MAAKT OF BIJ ANDEREN ZIET,
KAN OM HULP VRAGEN:
WWW.VOORENVEILIGTHUIS.NL

DOOR STRAF- EN FAMILIEZAKEN
TEGELIJK TE BEHANDELEN,
HOPEN OM EN RECHTBANK DE
STROOM IN TE DAMMEN.

SOMMIGE ZAKEN ZIJN ZO AANGRIJPEND DAT ZE EEN **BLIJVENDE INDRUK OP RECHTERS** MAKEN

Strafrechter Pieter van Riemsdijk veroordeelde een spookrijdster na een fatale aanrijding

'Zij herinnerde zich niets meer'

Een zaak die ik nooit zal vergeten is een verkeerszaak tegen een 44-jarige vrouw, die spookrijdend op de A1 frontaal was ingereden op de auto van een 24-jarige man. Hij was daardoor overleden. Ik moest, samen met collega's, beslissen of zijn dood haar schuld was.

Wat deze zaak moeilijk maakte, was dat de verdachte zich niets herinnerde. Wat zich die nacht precies had afgespeeld, bleef onduidelijk. Wel stond vast dat zij met haar man naar een feestje was geweest. Ze waren met de taxi thuisgekomen, welbewust, om wat te kunnen drinken. Volgens haar man waren ze gewoon gaan slapen. Hij werd 's nachts wakker gebeld met het schokkende bericht dat zijn vrouw een dodelijk ongeluk had veroorzaakt en in coma lag. Toen ze een tijd later ontwaakte, wist ze niet hoe ze in de auto terecht was gekomen.

Het ongeluk riep heftige emoties op. De rechtszaal zat afgeladen vol met vrienden en familie van het slachtoffer. Dan voel je de verantwoordelijkheid voor een goed verloop van de zitting nog sterker. Niet alleen richting de nabestaanden, maar zeker ook voor de verdachte. Zij zat als een vrij eenzame figuur te midden van al die mensen die door haar toedoen een vriend of familielid waren kwijt-

geraakt. Zelf was zij in een rolstoel beland, maar zichtbaar was dat ze vooral leed onder het besef dat ze kennelijk was gaan spookrijden, terwijl ze daar zelf geen herinnering aan had. Het was een grote kwelling voor haar.

Aan de andere kant was er de moeder van het slachtoffer. Toen zij kalm, maar vol emotie sprak over haar enige zoon die ze was verloren, raakte dat de aanwezigen enorm. Niet alleen de toeschouwers, ook mij. Als rechter ben je natuurlijk ook gewoon mens. Wij hebben de vrouw veroordeeld tot twaalf maanden gevangenisstraf, waarvan zes voorwaardelijk, en een rijverbod van drie jaar. Hoewel zij zich niets herinnerde, bleek nergens uit dat zij zonder het zelf te weten in de auto was gestapt. Wat overbleef was dat zij met drank op achter het stuur is gaan zitten, dat zij is gaan spookrijden en dat daardoor een ander om het leven is gekomen.

De moeder van het slachtoffer betitelde het vonnis in een tv-interview als 'gerechtigheid'. Dat maakte indruk op me. Zaken als deze kennen alleen maar verliezers. Maar als het proces goed verloopt, kan dat bijdragen aan de verwerking, zowel bij nabestaanden als de verdachte. Ik denk dat dit hier is gelukt.

'De moeder van het slachtoffer ervoer het vonnis als gerechtigheid, dat maakte indruk.'

Heeft Henk een besche rietgans neergehaald?

Martijn Delaere reist het land door om verslag te doen van alledaagse rechtszaken. Bij de economische politierechter in Leeuwarden staat Henk (44) terecht, die ervan verdacht wordt dat hij een zeldzame rietgans uit de lucht heeft geschoten.

TEKST: MARTIJN DELAERE | ILLUSTRATIE: NIELS DE HOOG

De dauw trekt op boven de winterse velden bij het Friese lintdorp Haule, op de grens met Drenthe. Een politieagent en een bijzondere opsporingsambtenaar (boa) van de Friese omgevingsdienst turen met hun super-de-luxe Swarovski SLC 8x56 kijkers naar het natuurgebied langs de Veenpettenweg, zo'n 700 meter verderop. De buurt heeft namelijk geklaagd over het geknal van ganzenjagers in het beschermde natuurgebied. Ganzen foerageren 's winters op boerengraslanden in de veenkoloniën. De schade voor akkerbouwers is aanzienlijk. Ze schieten de ganzen daarom met liefde uit de lucht.

Aan de ganzenjacht is overigens niets illegaals. Boven Friesland mogen jaarlijks maar liefst 25.000 grauwe ganzen, 75.000 kolganzen en 100.000 brandganzen worden neergeschoten. Dat halen de jagers nooit. Maar van de rietgans moeten ze afblijven. In verhouding tot zijn miljoenen gansgenoten die iedere winter overvliegen op weg van Noorwegen naar het zuiden, is deze *Anser fabilis* namelijk tamelijk zeldzaam.

Grauwe gans

De agent en de boa zien vier jagers bij de Veenpettenweg. Ze zien ook jager Henk, die op een stel overvliegende rietganzen schiet. Hij treft er één, die ter aarde stort en wordt opgepikt door Henks hond, citeert economische politierechter Bauke Jansen uit het dossier. De opsporingsambtenaren vinden de nog warme rietgans even later bij een bult hekkelspecie (voor de stedelingen: dat is uit de sloot gedregde blubber). Henk krijgt een

rmde

boete (strafbeschikking) van 500 euro. Maar hij gaat in beroep en neemt zijn advocaat mee, de in jachtzaken gespecialiseerde Drent Peter van Schooten. Want hij heeft helemaal geen rietgans naar beneden geschoten. 'Wel een grauwe gans', zegt Henk in zaal 7 van het gerechtsgebouw in Leeuwarden. Hoe de dode rietgans bij de hekkelspecie terecht kwam? Henk heeft geen idee. 'Ik weet 100 procent zeker dat ik hem niet heb geschoten', zegt hij. 'Iemand anders kan hem hebben neergeschoten. Hij kan er al langer hebben gelegen.' Henk is een volleerd jager met een jachtakte en zegt te weten op welke ganzen hij wel en niet mag schieten. Maar officier van justitie Siebren Buist gelooft niets van dat verhaal. Hij blijft erbij: op 28 januari 2017 heeft Henk willens en wetens een beschermde gans neergeschoten. En dat had hij niet moeten doen. Henk verdient gewoon een boete van 500 euro.

Opzet

Helemaal niet, vindt Henks raadsman Peter van Schooten. 'Ik begrijp de redenering van het OM heel goed, maar vaak zijn dingen anders dan je denkt.' Zoals nu. 'Mijn cliënt wordt verweten dat hij al dan niet opzettelijk een rietgans heeft gedood, terwijl volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming alleen het opzettelijk doden strafbaar is.' Dat Henk opzettelijk op een gans schoot, is evident. 'Daarvoor was hij die ochtend in het veld.' Maar dat was niet op een rietgans. 'Mijn cliënt kent het onderscheid tussen de ganzensoorten. Als hij twijfelt, schiet hij niet. En de kans dat je een rietgans neerschiet tussen andere

ganzensoorten, is helemaal niet groot.' Van Schooten gaat nog even door: 'Is de rietgans wel door een hagelgeschot gedood?', vraagt hij. 'De doodsoorzaak is niet deskundig onderzocht. De gans kan ook door een ziekte zijn gestorven. En als zou blijken dat hij wél is neergeschoten, waar is dan het bewijs dat mijn cliënt de boosdoener is? De hagelkorrels in de rietgans zijn niet vergeleken met de hagel patronen die mijn cliënt gebruikt.' Er is volgens de raadsman zoveel onduidelijk, dat de politierechter Henk zou moeten vrijspreken.

Warm

'Ik ben wel een bewonderaar van deze advocaat. Hij heeft de zaak zoals gewoonlijk uitvoerig bekeken', complimenteert officier Buist de raadsman uit Rolde. 'Maar dat betekent niet dat ik het met hem eens ben. Je kunt op een vlucht gemengde ganzen schieten, je kunt ze ook voorbij laten gaan. Als je schiet, loop je het risico dat je een rietgans doodt. Dat komt dan voor jouw rekening.' Uit de waarnemingen van de opsporingsambtenaren blijkt volgens officier Buist zonneklaar dat Henk de rietgans heeft doodgeschoten en vervolgens heeft

weggelegd bij de hekkelspecie. Nader onderzoek zou niets hebben opgeleverd, 'want half Nederland gebruikt dezelfde hagel patronen.' Dat Henk ontkent, begrijpt de officier wel; bij een veroordeling is hij zijn jachtakte een jaar kwijt.

Hond

Ook politierechter Jansen twijfelt niet aan de gedetailleerde observaties van de verbalisanten. 'Zij hebben vastgesteld dat er rietganzen overkwamen, en geen ander ganzensoort. Ze zagen dat u er in die vlucht één neerhaalde, die door uw hond werd opgehaald. Andere jagers hadden geen hond bij zich.' Tel daarbij op dat de rietgans nog warm was en de politierechter weet het zeker. 'Eén en één is twee: u hebt die rietgans uit de lucht geschoten.' Dat er sectie had moeten uitgevoerd, gaat de rechter wat te ver. Net als het door de advocaat bepleite hagelonderzoek. 'De verbalisanten zijn bekend met de jacht. Dat de rietgans er al langer lag of door een andere jager is neergeschoten, zoals de raadsman in zijn alternatieve scenario's schetst, wordt door hun waarnemingen gelogenstraft'. De economische politierechter geeft Henk een boete van 500 euro. •

'De doodsoorzaak is niet deskundig onderzocht'

MAARTEN VERHOEVEN
BESTUURSRECHTER
RECHTBANK OOST-BRABANT

De invloed van de media

Als je over rechtszaken leest, zijn dat meestal strafzaken. Nieuws over misdaad boeit. Toch halen ook veel bestuurszaken de krant. Die gaan over conflicten met de overheid. De gemeente weigert bijvoorbeeld een bouwvergunning, wil een boom kappen of een weg aanleggen voor iemands huis en de bewoners stappen naar de rechter.

Ik vind het best spannend als de krant over een zaak schrijft die ik heb behandeld. Dan kijk ik vooral of de boodschap goed is overgekomen, want ik kan een eenmaal gedane uitspraak achteraf niet aanvullen of toelichten. Vaak geven de betrokken partijen hun mening in zo'n bericht. Ook erg interessant, want ik kan hen na afloop niet vragen wat ze ervan vinden. Ik merk alleen dat iemand het niet met mijn uitspraak eens is als hij in hoger beroep gaat.

De reacties van krantenlezers lees ik ook graag, op de ingezonden brieven-pagina en op internet. Die variëren van 'weer een rechter die er niets van begrijpt' tot 'de gemeente heeft het weer verknald'. Soms zijn ze bot of kort door de bocht, soms genuanceerd. Vaak ontstaat er een heel debat, als lezers op elkaar reageren. Daar smul ik van. Weet ik meteen of de uitspraak duidelijk is en wordt begrepen.

Misschien is het teleurstellend, maar al die reacties hebben geen invloed op mijn oordeel in een volgende zaak. Rechterlijke uitspraken zijn gebaseerd op feiten, regelgeving en eerdere rechtspraak. En op de verhalen van de betrokken partijen. Want ook al vindt iedereen er iets van, het blijft uiteindelijk hún zaak.

Maarten Verhoeven

Beste rechtspraak,

Mijn oom heeft geld van mij geleend. Ik heb dat geld nu zelf nodig, maar mijn oom kan me niet terugbetalen. Kan ik naar de rechtbank om zijn faillissement aan te vragen?

Hoewel we het meestal horen over bedrijven, kunnen ook personen failliet gaan. Het klopt dus dat je de rechter kunt vragen je oom failliet te verklaren. De rechter doet dat niet zomaar, er moeten meerdere schuldeisers zijn. Spreekt de rechter het faillissement uit, dan wordt er een curator aangesteld die het geld van je oom beheert en zijn bezittingen verkoopt om de schuldeisers zoveel mogelijk terug te betalen. Iedere situatie is weer anders. Of het aanvragen van een faillissement de manier is om geld van je oom te krijgen, kan je het beste met een advocaat bespreken. Die heb je toch nodig om een verzoekschrift bij de rechtbank in te dienen.

Ik was laatst op de rechtbank en toen liepen daar allemaal mensen rond in een pak (geen toga) met een rechtspraaklogo erop. Wie zijn dat?

Dat zijn bodes. Bodes zijn verantwoordelijk voor wat er buiten de rechtszaal op de gang gebeurt. Zij ontvangen mensen die voor een rechtszaak komen, roepen hun namen uit als ze naar binnen moeten, wijzen de weg, bewaken de orde, houden de planning in de gaten en zijn een vraagbaak voor de rechters in de zaal. Heb jij een vraag als je op de rechtbank bent? De bode kan je ongetwijfeld verder helpen.

Ik zie steeds programma's over rechtszaken op tv. Nu heb ik een rechtszaak lopen, die mag ook wel op televisie! Hoe meld ik me daarvoor aan?

Bedoel je *Voor de rechter* op RTL5? De makers van dat programma gaan op vooraf geplande dagen naar de rechtbank en filmen mensen die voor de rechter komen, als de betrokkenen dat goed vinden. De rechtbank bemoeit zich niet met de inhoud van dat programma. Misschien ben je niet in een strafzaak verwickeld maar bijvoorbeeld in een burenruzie? Dan doel je waarschijnlijk op *De Rijdende Rechter* of *Mr. Frank Visser doet uitspraak*. Die rechters behandelen geen formele rechtszaken, maar geven een bindend advies waar beide partijen zich aan houden. Kijk vooral even op de verschillende programmawebsites, dan zie je of er een mogelijkheid is om mee te doen.

VRAGEN? HET RSC WEET RAAD

Heb je algemene vragen over rechtspraak? Neem dan contact op met het Rechtspraak Servicecentrum. Elke werkdag zitten webcare medewerkers en telefonisten van 8 uur 's ochtends tot 8 uur 's avonds klaar om jouw vragen te beantwoorden. Je kunt je vragen stellen op Facebook ([facebook.com/rechtspraak](https://www.facebook.com/rechtspraak)) of Twitter (@RechtspraakNL). Bellen kan ook: 088-361 61 61.

Een wand vol dossiers

De meeste rechters doen hun werk voor een saaie achterwand, waaraan hooguit een portret van de koning hangt. Maar wie in zaal 3 van de tijdelijke rechtbank in Amsterdam moet zijn, heeft veel te kijken. Daar zitten de rechters voor een kunstwerk van Marjan Teeuwen. De wand is gemaakt van verzaagd, opgestapeld en gefotografeerd sloopafval uit de oude rechtbank. De kunstenaar heeft daar haar eigen gedachten bij, maar wij zien er vooral dossiers in. Enorme stapels dossiers. Het dossier vormt de basis van elke

rechtszaak. Je vindt er alle belangrijke verklaringen, processen-verbaal, rapportages, landkaarten, uitgewerkte tapgesprekken en wat nog meer van belang kan zijn voor de rechter om een oordeel te vormen. Hoe groter en ingewikkelder de zaak, hoe dikker het dossier. In de grootste rechtszaak die ooit in Amsterdam is behandeld, het Passageproces over liquidaties in de onderwereld, besloeg het dossier 600 ordners! Lang zal dit papieren tijdperk niet meer duren; in de meeste strafzaken wordt inmiddels digitaal gewerkt.

Rechter

ADVOCAAT **CARRIE JANSEN**
KOMT VEEL IN DE RECHTBANK,
VOORAL IN ROTTERDAM. WIE IS
ZIJ, WAT MAAKT ZE MEE EN WAT
VINDT ZE VAN DE RECHTSpraak?

'In het begin stond ik te roepen in de rechtszaal'

Carrie Jansen werd in de jaren negentig landelijk bekend door radio- en tv-optredens. Met haar scherpe tong, nuchtere humor en sociale hart stelde de roodharige Rotterdamse allerlei onrecht aan de kaak. Op haar 50ste besloot ze dat anders aan te pakken: ze ging rechten studeren en werd advocaat. 'De eerste tijd ging ik er in de rechtszaal keihard in, maar dat hoeft helemaal niet.'

Haar Rotterdamse accent is een handelsmerk, maar Carrie komt eigenlijk uit Utrecht. Ze ging naar de sociale academie, stortte zich op het jongerenwerk en kwam bij het JAC (jongerenadviescentrum) in Rotterdam terecht. Dat was liefde op het eerste gezicht. 'Toen ik het Centraal Station uitkwam, waaide mijn haar meteen in de coupe windhoos die het nu nog steeds is', staat op haar website. Het was een activistische tijd. 'We kraakten huizen voor weggelopen jongeren, hielden bezettingen, ik zat midden in het werk voor de mensen die het echt nodig hadden', vertelt ze.

Als werkproject voor een van haar 'weglopertjes' zette ze de alternatieve kledingzaak Black Widow op. 'Dat meisje stopte er na een jaar mee, maar ik wou er niet meer vanaf. Ik had inmiddels ontdekt hoe een naaimachine werkte en maakte alle kleren zelf.' Het leidde tot een modeshow waarin ze verslaafde prostituees liet schitteren als mannequins, maar ook tot een loopbaanverandering. Een journalist van *Radio Rijnmond* kwam langs voor een serie over jonge ondernemers, ontdekte de flair waarmee Carrie ongezoeten meningen de ether in slingerde en vroeg haar radiocolumns te maken. Landelijke programmamakers volgden. 'Ik gaf de winkel op en heb me helemaal op de media en boeken schrijven gestort. Maar dat ging me vervelen. Ik zag geen mensen meer.'

Rechter worden

Sinds ze afstudeerde als jurist is ze weer helemaal onder de mensen. Ze staat slachtoffers van huiselijk geweld bij,

Carrie Jansen Advocaat

Carrie Jansen (64) is sinds tien jaar sociaal advocaat, gespecialiseerd in familierecht en sociaal zekerheidsrecht. Daarvoor was ze een graag geziene gast bij radio- en tv-programma's en schreef ze boeken en columns. Nu heeft ze nog één vaste column, in het AD. Carrie (ze gebruikt zelf liever geen achternaam) begon als maatschappelijk werkster. Dat is ze eigenlijk nog steeds.

scheidende ouders met problemen over omgang met de kinderen, mensen die hun uitkering – en daardoor hun woning – dreigen kwijt te raken. Ze had eigenlijk kinderrechtster willen worden, maar ontdekte snel dat dat een vergissing was. 'Ik ben echt een belangenbehartiger. Iemand die meteen de telefoon pakt en rond gaat bellen om dingen te regelen, zodat een veilige situatie ontstaat en het niet van kwaad tot erger gaat. Als rechter zit je vast aan formaliteiten. Je moet beslissingen nemen terwijl je ernaast kunt zitten, dat zou ik niet trekken. Ik ben er ook niet chic genoeg voor. Ik verveel me de tering bij de Rotary, maar zet me bij 200 lastige jongeren en het gaat helemaal goedkomen.' Samen met vier andere advocaten runt ze het kantoor Meesters aan de Maas, dat zich grotendeels toelegt op sociale advocatuur en slachtoffers van gewelds- en zedenmisdrijven. Heftige zaken dus, en veel geworstel met belemmerende bureaucratische rompslomp. 'Wij werken met zijn vijven op de vide van het kantoor en we hebben allemaal een draaistoel', vertelt Carrie. 'Als het bij een van ons te erg wordt of je voelt je boos of machteloos, dan draait iedereen even om en gaan we praten. *The Voice* noemen we dat.'

Nieuwe mores

Ze moest wennen aan de mores van de rechtbank. 'Dan zat een man bij het gerechtshof hartverscheurend snikkend over zijn dochter te praten en zei de voorzitter: "Meneer, het hof heeft kennis genomen van uw cri de coeur (harten- >

'We hebben meer mannelijke rechters nodig'

kreet, red.)” Flikker nou toch op zeg. Hoe kan je nou zo tegen iemand praten? Dat komt ze tegenwoordig niet meer tegen. ‘Veel rechters doen het heel goed, zeker bij familierecht in Rotterdam. Ze nemen mensen serieus, erkennen hun emoties – ook boosheid – en laten ze uitpraten. Dat is zó belangrijk.’

‘Ik word soms door de rechtbank uitgenodigd om te vertellen hoe ik vind dat ze met cliënten om moeten gaan, heel leuk. Dan zeg ik tegen die rechters: het is voor jou een zaak, maar voor die mensen hun hele leven. Denk daar altijd aan, ook al ben je doodmoe aan het einde van de dag. Als mensen gespannen zijn is hun IQ lager, dus moet je korte zinnen en makkelijke woorden gebruiken. Doe meteen uitspraak. Hoe je tot die beslissing bent gekomen, vertel je maar als de spanning eraf is. En als iemand ten einde raad is omdat ze haar kind kwijtraakt, zeg dan geen dingen als: “Dan kunt u zich mooi gaan richten op uw rol van moeder op afstand.” Wees duidelijk: “Mevrouw, het is verschrikkelijk verdrietig. Ik snap het. Maar het is niet anders.”’

Zelf moest ze ook de juiste toon vinden als advocaat. ‘Als ik de rechter om een straatverbod vroeg voor een agressieve ex, stond ik te roepen: “En hij heeft dit gedaan en hij heeft dat gedaan!” Dat hoeft helemaal niet, dat staat in de aangifte en de rapportages. De sfeer verhardt daar alleen maar door. Tegenwoordig probeer ik de wederpartij altijd met respect te behandelen, wat er ook gebeurt. Want die mensen blijven toch de ouders van hun kinderen, ze moeten samen door een deur kunnen.’

Machtig mooi

Carrie staat niet alleen vrouwen bij. Ook mannen die hun kinderen niet meer mogen zien, kloppen bij haar aan. ‘Moeders kunnen daar heel gemeen in zijn. Als vader levensgevaarlijk is of totaal in de war, begrijp ik dat je geen contact wilt. Maar in 99 procent van de gevallen kan het best, desnoods onder begeleiding. Het is zó belangrijk dat kinderen contact hebben met beide ouders.

‘Wat voor de rechter een zaak is, is voor die mensen hun hele leven’

“Het is een klootzak”, zegt zo’n moeder dan. Ja, nou? Laat je kind daar zelf maar achter komen. Anders denkt hij als-ie zestien is: mijn vader is een held, en die mag ik van mijn moeder niet zien.’ Plegers van huiselijk geweld zijn trouwens niet altijd mannen, zegt Carrie. ‘Ik heb ook een vrouw als klant die haar kinderen heel erg heeft mishandeld. En misbruik door moeders komt de laatste tijd meer voor. Dan zegt een nieuw vriendje: ik wil jou wel, maar dan wil ik je dochter van veertien erbij. En zo’n vrouw stemt daar uit verliefdheid mee in. Verschrikkelijk.’

Toch vindt ze het ‘machtig mooi werk.’ Vooral als ze de kans krijgt om problemen meteen aan te pakken en de juiste hulp in te schakelen. ‘Laatst klopte een vrouw aan die voor haar kleinkinderen zorgde. Jeugdzorg wilde ze allemaal uit huis laten plaatsen, omdat oma het volgens hun niet aankon. Mijn collega heeft toen de hele familie bij elkaar

gehaald om te bespreken wie waarmee kon helpen. Nu mogen ze alle drie bij oma blijven. Dan bespaar je de samenleving drie ton per jaar en de kinderen worden niet in een instelling gestopt, waar het weer fout loopt. Prachtig toch?’

Meer mannen

Dat de rechtbank Rotterdam tegenwoordig combizittingen voor huiselijk geweld houdt, waar de strafzaak en familie-rechtelijke kwesties tegelijk worden behandeld (zie pagina 8), juicht ze toe. ‘Als mensen elkaar telkens weer in de rechtszaal tegenkomen, gaan ze zich wapenen. In het begin wil vader nog wel zeggen dat-ie het nooit had moeten doen, maar na een tijdje heeft hij zogenaamd niet één klap uitgedeeld. Kom er dan nog maar eens uit. Hoe eerder je dingen samen regelt, des te minder drijf je mensen uit elkaar.’

Heeft ze nog wensen? ‘Meer diversiteit zou fijn zijn. En vooral meer mannelijke rechters. Als we in de rechtbank zitten met een opgeschoten jongen die gesloten geplaatst moet worden, dan is vaak zijn advocaat een vrouw, zijn moeder, de medewerkers van de kindbescherming en de jeugdzorg, de griffier én de rechter. Die jongen zit daar vol testosteron, die begrijpt er niks van. Daar moet gewoon een man zitten.’ •

Wablief?

Advocaat-generaal

In sommige rechtszaken speelt de advocaat-generaal rol.
Wat is dat voor een figuur?

Anders dan de naam doet vermoeden is een advocaat-generaal geen advocaat en ook geen generaal. Meestal wordt hiermee bedoeld: iemand die het Openbaar Ministerie (OM) vertegenwoordigt in strafzaken. Daar heeft hij de functie van openbare aanklager. Generaal verwijst dus niet naar een militaire rang, maar betekent hier 'algemeen': de advocaat-generaal komt op voor het algemeen belang, voor de samenleving.

Bij de rechtbank wordt het OM vertegenwoordigd door de officier van justitie. Die zorgt ervoor dat de politie misdadigers opspoorst en bewijs verzamelt. De officier brengt de verdachte voor de rechter, presenteert het bewijs en komt met een strafvordering. De verdachte (of diens advocaat) vertelt hoe hij de zaak ziet. Vervolgens bepaalt de rechter of de verdachte schuldig is en welke straf wordt opgelegd.

Gaat de officier of de verdachte in hoger beroep, dan

kijkt het gerechtshof opnieuw naar de zaak. Bij het hof neemt de advocaat-generaal (AG) het stokje over van de officier van justitie. Hij is dus de openbare aanklager in hoger beroep.

Maar er is nog een advocaat-generaal: bij de Hoge Raad. Die werkt niet voor het OM en heeft een andere rol. Want de Hoge Raad kijkt niet naar alle aspecten van een zaak, maar oordeelt of lagere rechters de wet goed hebben uitgelegd en toegepast. Deze AG hoeft dus geen bewijs aan te dragen. Hij verdiept zich in de uitspraak van het hof en geeft een advies ('neemt een conclusie') over de juridische aspecten.

Eigenlijk verschilt de taak van de AG bij de Hoge Raad dus niet zo veel van wat zijn naamgenoot bij het hof doet: ze geven allebei een voorzet aan de rechters, die alles afwegen en een oordeel vormen.

Ouderlijk gezag is een onderwerp dat veel vragen oproept. Want alleen als ouders getrouwd zijn of geregistreerd partners, hebben ze beiden zeggenschap over de kinderen. Anders moeten ze daarvoor naar de rechtbank. Omdat er zoveel vragen zijn, kunnen ouders daar tegenwoordig over WhatsAppen. Wat wordt er zoal geappt?

Appen voor ouders

Nieuwe service voor mensen met vragen over gezag

Is het mogelijk om ouderlijk gezag aan te vragen over een ongeboren kind, of kan dit pas na geboorte? De vader heeft de vrucht al erkend. ✓

Ik woon samen met de vader van mijn vier kinderen. Ik heb in mijn eentje het gezag. Als mij iets overkomt, wil ik dat mijn kinderen bij mijn vriend blijven. Hoe regel ik dat? ✓

Na de geboorte van onze kinderen zijn we getrouwd. Heeft mijn man nu automatisch ouderlijk gezag of moeten we dat nog aanvragen? ✓

Zo'n zeven werkdagen nadat een kind is aangegeven bij de gemeente kun je gezamenlijk gezag aanvragen. Daarvoor kan dat niet. ✓

Je kunt gezamenlijk gezag aanvragen. Dat gaat meteen in. De vader houdt dan hij het gezag over de kinderen als jij dat tijdelijk kunt uitoefenen of komt te overlijden. Je kunt ook kiezen voor een voogdijverklaring, waarin je de vader als voogd aanwijst voor na jouw overlijden. Dit kun je laten vastleggen in je testament bij een notaris of in het gezagsregister van een rechtbank. ✓

Op het moment dat je trouwt of een geregistreerd partnerschap regelt, ontstaat gezamenlijk gezag. Ook als dat na de geboorte gebeurt. ✓

Mijn ex is ervandoor gegaan en laat niks meer van zich horen. Hoe regel ik het zo dat ik in mijn eentje belangrijke beslissingen over onze kinderen kan nemen? ✓

Als er nu gezamenlijk gezag is, is het mogelijk een procedure te starten om het gezag aan één ouder toe te kennen. Via een advocaat kun je een verzoek indienen bij de rechtbank. ✓

Wij verwachten ons eerste kindje en hebben een samenlevingscontract. De erkenning is al geregeld, gezag aanvragen kan nog niet. Maar wat als ik bij de geboorte kom te overlijden? ✓

Doordat de ongeboren vrucht al is erkend, gaat het kind dan automatisch naar de biologische vader. Hij kan vervolgens bij de rechtbank gezag aanvragen. ✓

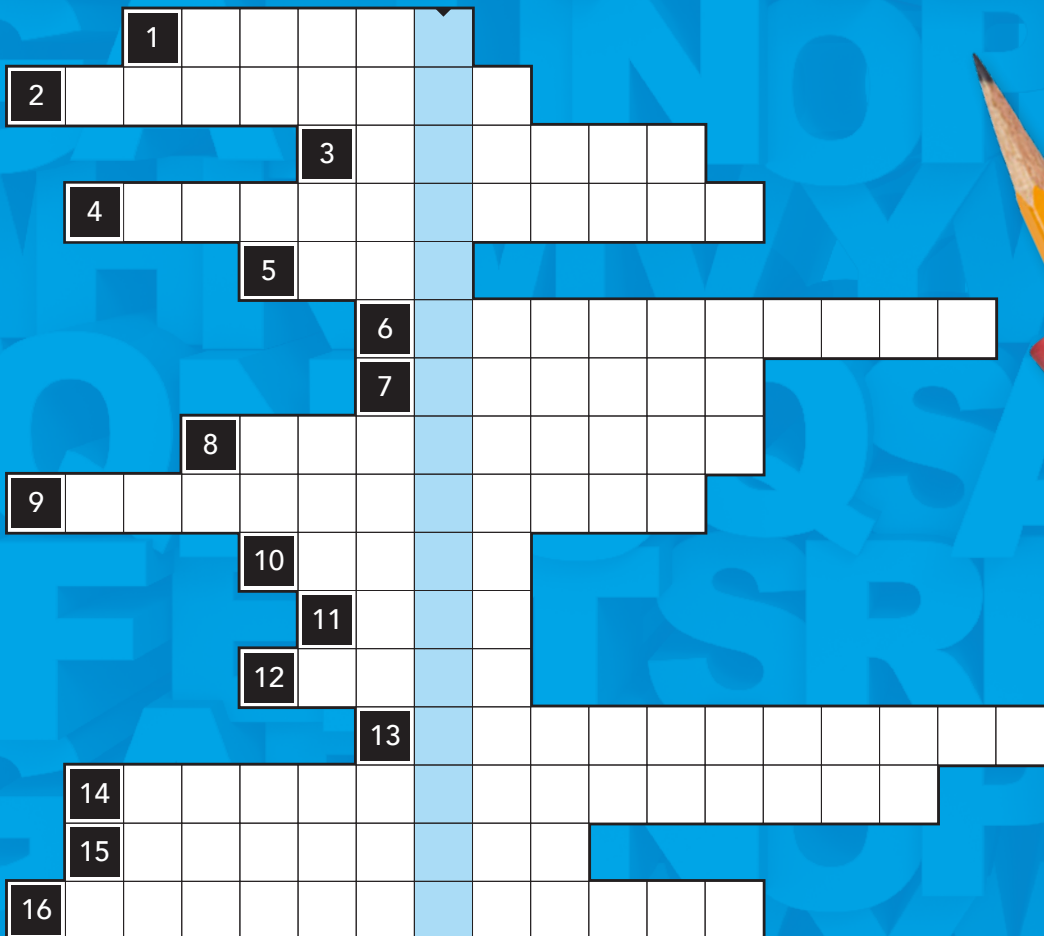

Woordzoeker

Welk woord hoort in de blauwe rij te staan?
Los de puzzel op en je vindt het.

1 Pleger van een strafbaar feit	7 Uitspraak van een gerechtshof	12 Kleding van de rechter
2 Persoon die naast de rechter zit	8 Vermelding in het strafregister	13 Opnieuw behandelen van een zaak door een hogere rechter
3 Bezichtiging door de rechter op de plaats van het delict	9 Oproep om voor de rechter te verschijnen	14 Godin van gerechtigheid
4 Hier vindt hoger beroep plaats	10 Roept de zitting uit	15 Strafbaar feit
5 Regel die voor iedereen geldt	11 Straf die de verdachte volgens het OM moet krijgen	16 Plaats waar het misdrijf is gepleegd
6 Geen veroordeling maar ...		

Wil je weten of je oplossing klopt? Draai dan dit blad ondersteboven.

De werkdag van
Rick Koopman,
parketpolitie
Amsterdam

'Wij moeten haast elke dag een keer ingrijpen'

Teamleider Rick Koopman van de parketpolitie bij de rechtbank Amsterdam aarzelt geen seconde als hij in de rechtszaal voordoet hoe het gaat als een verdachte amok wil maken. In no time rukt de oud-marinier de stoel naar achteren waarop ik zit en legt een stevige armklem aan, waardoor ik geen kant meer op kan. 'Het is belangrijk dat we meteen ingrijpen als het in de rechtszaal mis dreigt te gaan', legt hij uit. 'Op straat heb je ruimte om zo nodig afstand te nemen van een verdachte. Dat kan hier niet. Daarom oefenen we regelmatig dit soort vaardigheden in kleine ruimtes.'

TEKST: PATRICK VAN DER MEE | FOTO'S: ARIE KIEVIT

07.30 UUR 'De Amsterdamse rechtbank is de enige die een eigen parketpolitie heeft', vertelt Koopman boven de kop koffie waarmee zijn werkdag begint. 'Onze collega's bij de andere

gerechten vallen onder de politie.' Hij is een van de groepschefs van het ruim 100 man sterke team BB&V (Beveiliging, Bewaking en Vervoer), waar de parketpolitie onder valt.

'Wij zijn er voor de veiligheid van alle bezoekers en medewerkers in de rechtbank. We houden toezicht in de rechtszaal, maar ook in de publieke ruimtes waar mensen zitten te wachten. Vooral als er veel spanning is tussen procespartijen.' De laatste tien jaar is er veel veranderd, vertelt hij. 'Toen ik hier kwam, liep de parketpolitie in witte overhemden met een stropdas. Inmiddels hebben we een eigen BB&V-uniform met een bijpassend kogelwerend vest. De verharding in de samenleving zie je ook hier terug. We hebben gemiddeld vier keer per week een incident waarbij we moeten ingrijpen. Vooral bij familiezaken, of de voorgeleiding van verdachten bij de rechter-commissaris, kunnen de gemoederen hoog oplopen.'

09:00 UUR Koopman brieft als chef van dienst alle BB&V-medewerkers over de bijzonderheden en veiligheidsrisico's van die dag. Het aanvoeren van verdachten vanuit huizen van bewaring is al in volle gang, het cellencomplex loopt langzaam vol. In de wachtruimte van de parketpolitie is de sfeer als op een politiebureau. Collega's praten met elkaar en wachten tot ze bijvoorbeeld een verdachte naar de rechtszaal moeten brengen. 'Officieel zijn wij buitengewoon opsporingsambtenaren, geen politiemensen', zegt Koopman. 'Maar we zijn wel bewapend. De nadruk ligt op veiligheid, maar servicegerichtheid en dienstverlening spelen ook een grote rol in ons werk.'

12.00 UUR We gaan door naar het cellencomplex van de rechtbank.

'Het komt regelmatig voor dat alle 56 cellen in gebruik zijn', vertelt Koopman, terwijl hij door de naargeestig donkere gang loopt. Op de achtergrond klinkt onophoudelijk Italiaans geschreeuw en gebonk op een celdeur. 'Moet je je voorstellen hoe het is als we vol zitten en verdachten elkaar ophitsen met hun gebonk en geschreeuw. Het is op zulke dagen een heel gepuzzel wie je waar neerzet. Want sommige verdachten mogen absoluut geen contact met elkaar hebben, bijvoorbeeld omdat ze bij dezelfde zaak betrokken zijn. Die zetten we dus zo ver mogelijk uit elkaar.' De cellen zijn sober, zonder toilet. 'Het komt voor dat mensen hier lang moeten zitten, wachtend op vervoer terug naar het huis van bewaring.'

15.30 UUR Aan het einde van de werkdag lopen we langs de scanstraat bij de hoofdingang van de rechtbank. Daar is het de hele dag een komen en gaan van bezoekers. Iedereen moet door een scanapparaat, net als op het vliegveld. Metalen voorwerpen gaan in aparte bakjes en worden door de parketpolitie gescand. 'Je staat soms te kijken van wat mensen mee naar binnen denken te kunnen nemen. Alles wat gevaar kan opleveren, pikken wij eruit. En we kijken naar het gedrag van de bezoekers, in het kader van 'profiling'. Zijn bepaalde mensen nerveuzer dan gebruikelijk is? Kunnen we problemen van hen verwachten? Dat zijn allemaal manieren om het binnen zo veilig mogelijk te houden.' •

Verdachten van ernstige misdrijven die in voorarrest zitten, moeten verplicht naar de rechtbank als hun strafzaak wordt behandeld. Dat vindt minister Dekker voor Rechtsbescherming. Volgens hem voelen slachtoffers zich dan serieus genomen en beseft de verdachte welk leed er is aangericht. De Rechtspraak vindt het geen goed plan. Waarom niet? En hoe kijkt een nabestaande hier naar?

TEKST: COLETTE MULDER | FOTO'S: SERGE LIGTENBERG

Verschijningsplicht

Strafrechter Jacco Janssen:

'Ik ben een groot voorstander van de ontwikkeling van de slachtofferrechten. Maar we zijn als Rechtspraak tegen een verschijningsplicht voor verdachten.

In een advies over dit wetsvoorstel heeft de Raad voor de rechtspraak de minister met klem gevraagd om die plicht te heroverwegen. Een verdachte is onschuldig zolang de rechter niet heeft uitgesproken dat hij schuldig is. Zo moet hij dus ook worden behandeld. Het spreekrecht van slachtoffers is een groot goed, maar het is niet bedoeld om de verdachte de les te lezen of alvast te bestraffen.

Ook voor slachtoffers en nabestaanden is het zeker niet altijd prettig dat de verdachte in de rechtszaal aanwezig is. Sommige mensen willen zich bij het vertellen van hun verhaal juist niet

direct tot hem richten en zelfs niet met hem in één ruimte zijn. Is de verdachte er wel, dan vraagt de rechter hem soms om zich niet om te draaien naar het slachtoffer.

Als je een verdachte verplicht te komen terwijl hij dat niet wil, bestaat de kans dat hij uit weerstand zijn vingers in zijn oren steekt en begint te neuriën terwijl het slachtoffer gebruik maakt van zijn spreekrecht. Dan komt het verhaal helemaal niet over, met alle frustratie van dien. In het uiterste geval moet de

**'Verdachte is
onschuldig
totdat de
rechter anders
beslist'**

rechter de verdachte uit de zittingszaal laten verwijderen en ben je weer terug bij af. Je kunt dus niet stellen dat het belang van het slachtoffer per definitie gediend is met een verschijningsplicht. Het is veel beter als we maatwerk kunnen leveren en per zaak kunnen bekijken of het wenselijk is dat een verdachte aanwezig is in de rechtszaal. Vinden we dat dit zo is, dan kunnen we hem verplichten te komen. Die mogelijkheid kent de wet al.

De minister zou in de nieuwe wet kunnen opnemen dat de belangen van slachtoffers daarbij meegewogen moeten worden. Maar laat de rechter beslissen.

Ik pleit voor een tikkeltje minder regeltjes, minder moeten. Dat is in het belang van het slachtoffer, de verdachte en de gehele strafrechtspleging.'

Hester Stam-de Both:

'Ik zou het erg goed vinden als er een verschijningsplicht voor verdachten komt. Ik heb zelf ervaren hoe belangrijk het is dat een slachtoffer zijn of haar verhaal kan doen terwijl de verdachte luistert. In 2014 zat ik in de rechtszaal als nabestaande. Mijn dochter was vermoord door haar ex-vriend. Hij is 's nachts met een ladder naar haar slaapkamer geklommen. Mijn kleinzoon vond zijn moeder de volgende dag op de grond naast haar bed.

De verdachte was aanwezig op de zitting. Het spreekrecht was toen alleen nog zo dat ik me moest beperken tot een beschrijving van de gevolgen die de moord op mijn dochter voor mij had. En dat mocht ik alleen tegen de rechter zeggen. Ik mocht niets over de verdachte zeggen. Ik mocht hem ook niet aankijken, terwijl hij twee stoelen verderop zat; alleen zijn advocaat zat tussen ons in. Dus las ik van papier mijn verhaal op, dat ik niet persoonlijk mocht maken richting de verdachte. En ik zag zijn reactie niet. Daardoor had ik het gevoel dat het niet echt bij hem overkwam.

'Het voelde alsof ik tegen een tafelpoot zat te praten'

Het voelde alsof ik mijn verhaal tegen een tafelpoot zat te vertellen. De rechter heeft wel tegen de verdachte gezegd: 'Ik zie dat het wat met u doet'. Alleen ik zag dat niet. Dat voelde heel frustrerend en verdrietig.

Je hebt al zo weinig te vertellen in de rechtszaak, en alles duurt al zo lang, je moet zo veel geduld hebben. Maar goed, het beetje recht dat ik als nabestaande toen had, daar heb ik gebruik van gemaakt. Ik heb mijn verhaal gedaan bij Hart van Nederland en Panorama. Voor mijn dochter, die er als slachtoffer niets meer over kon zeggen. Het was alleen zo goed geweest als ik tegen de verdachte had kunnen praten. Als ik echt had kunnen overbrengen hoe ik me voelde en zijn reactie had kunnen zien. Gelukkig mogen slachtoffers tegenwoordig wel vrijuit spreken over wat ze vinden van de verdachte, wat hij heeft gedaan en welke straf hij moet krijgen. Dan is het belangrijk dat hij er is om dat aan te horen. Daarom vind ik de verschijningsplicht een goed idee.' •

Hoe zit dat?

'Wij weten dat er geen rem op een schip zit'

WILLEM SPRENGER

JURIDISCH EXPERT MET LIEFDE VOOR HET WATER

Een tanker die olie lekt en honderden zwanen besmeurt. Een bemanningslid dat gewond raakt door schuivende containers. Een scheepslading die bij aankomst beschadigd blijkt. Wie is daarvoor aansprakelijk? Daarin zijn rechter Willem Sprenger en zijn collega's van de maritieme kamer gespecialiseerd.

Met een haven van wereldformaat spelen in Rotterdam vanouds veel rechtszaken die te maken hebben met scheepvaart en handel. Internationale zaken vaak, want problemen kunnen op alle wereldzeeën optreden. De rechtbank heeft daarvoor een speciale 'natte kamer'. Tegenwoordig kunnen partijen daar ook in het Engels procederen.

'Daarom is de afdeling omgedoopt. 'Maritime chamber' klinkt een stuk beter dan 'wet room', zegt Sprenger. De scheepvaartwereld kent weinig geheimen voor de maritieme rechters. Stuur- en bakboord zijn vertrouwde begrippen, ze weten dat er geen rem zit op een schip en dat je elkaar in de mist niet kunt zien. Naast hun specifieke expertise delen ze de liefde voor het water. 'Een vaarbewijs is voor rechters niet nodig, maar het zijn

hier wel een beetje bootjesmensen. We houden allemaal van varen.' Zelf bracht hij als jongen al zijn schoolvakanties zeilend door. Inmiddels is Sprenger bijna 40 jaar actief binnen de scheepvaartpraktijk. Eerst als advocaat en sinds 2001 als rechter. Hij houdt van zijn werk. 'Het gaat echt ergens over: een kraan die op een schip valt, containers die overboord slaan, ingewikkelde ruzies over contracten. Maar ook akelige ongevallen. Zo raakte in Amsterdam een langsfietsende jongen gewond door een gasontploffing op een schip.'

Sinds vorig jaar is de kamer exclusief bevoegd voor alle scheepvaartgerelateerde civiele zaken in Nederland. Dat zijn er zo'n 100 per jaar. 'In de scheepvaart gaat minder mis dan vroeger, de techniek is sterk verbeterd. Maar de schepen zijn ook groter en de incidenten daardoor ernstiger. In Rotterdam hebben we de kennis en ervaring om zulke zaken goed en efficiënt te behandelen.' Meestal zit daar een Nederlands tintje aan; de scheepseigenaar of -exploitant is bijvoorbeeld Nederlands. Maar de maritieme kamer behandelt ook volledig internationale zaken. 'Er zijn buitenlandse partijen die bewust voor Rotterdam kiezen. Dat is toch wel een complimentje.'

